

Mikołaj Jalinik, Anna Bogucka

Politechnika Białostocka

ROZWÓJ RUCHU TURYSTYCZNEGO NA OBSZARZE PUSZCZY KNYSZYŃSKIEJ W ŚWIETLE BADAŃ

Streszczenie: Turyści odwiedzający Puszcę Knyszyńską reprezentują różne postawy wobec środowiska, z którymi nierozzerwalnie związane są określone postępowania i zachowania. Są to przedstawiciele tzw. głębokiej ekologii, entuzjaści przyrody, którzy występują w mniejszości, sympatycy przyrody, jak również turyści, dla których troska o stan środowiska nie ma większego znaczenia.

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych należy stwierdzić, że:

- wśród głównych motywów podróży turystycznych do Puszczy Knyszyńskiej dominują motywy: poznawczy, rekreacyjno-wypoczynkowy, zdrowotny;
- turyści preferują następujące formy obcowania ze środowiskiem przyrodniczym: wycieczki, obserwacje, edukacja;
- ruch turystyczny najczęściej odbywa się w weekendy i w miesiącach czerwiec, lipiec i sierpień;
- w ocenie atrakcyjności ankieterzy najwyższej oceniają krajobraz, lesistość, kulturę i kuchnię regionalną oraz wody powierzchniowe.

Celem artykułu jest przedstawienie możliwości rozwoju ruchu turystycznego w Puszczy Knyszyńskiej, jak też szans i zagrożeń występujących w czasie przemieszczania się turystów.

Słowa kluczowe: Puszcza Knyszyńska, ruch turystyczny, atrakcje, walory turystyczne, czynniki atrakcyjności.

1. Wstęp

Wzrost i rozwój społeczno-gospodarczy regionu w dużym stopniu zależy od sprawnego i efektywnego wykorzystywania przestrzeni oraz predyspozycji rozwojowych podmiotów turystycznych. Sukcesywnie zmieniają się potrzeby konsumentów, występuje ostra rywalizacja między usługodawcami i uwarunkowaniami działalności podmiotów turystycznych, z uwagi na zmieniające się i pogłębiające procesy globalizacji na rynku światowym.

Środowisko przyrodnicze ulega stałym i szybkim zmianom, a usługodawcy muszą zdecydowanie podejmować decyzje, od których zależy ich skuteczność. Elastyczność działań i nowoczesne rozwiązania w branży turystycznej, a przede wszystkim innowacyjność, są niezbędne do utrzymania i rozwoju ruchu turystycznego.

W branży turystycznej jest to szczególnie istotne, ponieważ dotyczy szerokiego zakresu świadczonych usług, rodzaju i form uprawianej turystyki. Na obszarach leśnych najczęściej uprawia się turystykę: pieszą, rowerową, konną, zdrowotną, krajoznawczą, wiejską, kwalifikowaną, jak i inne formy i rodzaje. Szczególne zainteresowanie wypoczynkiem na obszarach leśnych pojawiło się w ostatnich latach, dotyczy to głównie parków krajobrazowych i narodowych.

Puszcza Knyszyńska ze względu na szczególne walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe oraz atrakcje turystyczne jest dobrym miejscem do odpoczynku i przeprowadzenia badań na temat rozwoju ruchu turystycznego¹. Należy sądzić, że artykuł nie tylko przyczyni się do wzbogacenia wiedzy dotyczącej wypoczynku na obszarach leśnych, ale również wzbudzi zainteresowanie wypoczynkiem wśród wielu osób.

Przedstawione w artykule zagadnienia nie wyczerpują tematyki związanej z rozwojem ruchu turystycznego i nie oddają całej jego złożoności. Mogą one stanowić inspirację do dalszych badań, wskazując możliwości atrakcyjniejszego wypoczynku.

Celem artykułu jest przedstawienie możliwości rozwoju ruchu turystycznego w Puszczy Knyszyńskiej, jak też szans i zagrożeń występujących w czasie przemieszczania się turystów.

2. Charakterystyka Puszczy Knyszyńskiej

Puszcza Knyszyńska jest jednym z niewielu kompleksów leśnych w Polsce, który wykazuje sporo cech naturalności. Jej największe walory to drzewostany z ekotypem sosny supraskiej, urozmaicona rzeźba terenu, liczne źródła wodne, interesująca flora i fauna. Oprócz walorów przyrodniczych puszcza ma do zaoferowania bogate walory kulturowe i krajobrazowe. Obejmuje ona ponad 100 tys. ha i położona jest w środkowej części województwa podlaskiego, na obszarze dwóch powiatów – białostockiego i sokólskiego, jedenastu gmin: Janów, Sokółka, Knyszyn, Czarna Białostocka, Szudziałowo, Dobrzyniewo Duże, Wasilków, Supraśl, Krynki, Gródek, Michałowo i siedmiu nadleśnictw: Dojlidy, Knyszyn, Czarna Białostocka, Supraśl, Żednia, Krynki i Waliły. Obszar jej rozciąga się aż do granicy z Białorusią w kierunku Krynek i Gródka.

Puszcza wraz z otaczającymi ją obszarami rolniczymi jest terenem zróżnicowanym pod względem etnicznym i kulturowym. Zamieszkiwali na jej obszarze Polacy, Białorusini, Rosjanie, Litwini, Tatarzy, Żydzi oraz Niemcy. Wśród osadników największą grupę etniczną stanowili Polacy, którzy przybyli z Mazowsza. Dzisiaj nadal jest to teren zróżnicowany pod względem kulturowo-religijnym. Miasta i wsie zamieszkiwane są przez wyznawców katolicyzmu, prawosławia i islamu. Dzięki takiej mozaice jest wiele kościołów katolickich i kapliczek, małych i dużych cerkwi

¹ Badania zostały przeprowadzone w ramach pracy statutowej Katedry Turystyki i Rekreacji Wydziału Zarządzania Politechniki Białostockiej nr S/WZ/4/2009.

prawosławnych, żydowskich bożnic oraz muzułmańskich meczetów i mizarów. Ta wielonarodowość mieszkańców województwa podlaskiego odznaczyła także swoje piętno w lokalnych potrawach kulinarnych i przysmakach, których nie znajdziemy w innych regionach kraju.

Doskonałą bazą gastronomiczną i noclegową dla turystów stanowi miasto Supraśl, liczące 4,5 tys. mieszkańców. Ze względu na swoje położenie jest to miejsce, gdzie można spokojnie wypocząć i atrakcyjnie spędzić czas o każdej porze roku. Ze względu na sprzyjające warunki klimatyczne i nieskażone środowisko przyrodnicze w 2001 r. przyznano miastu miano uzdrowiska. Supraśl to także ważny ośrodek turystyczny, kulturalny i edukacyjny w województwie podlaskim. Każdego roku odbywają się spotkania artystyczne, na które zapraszani są artyści, działacze kultury i sztuki oraz naukowcy, aby mogli zaprezentować swój dorobek artystyczny. Przy głównym rynku w dawnym pałacu fabrykantów włókienniczych Buchholtzów mieści się obecnie Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych – podlaska kuźnia młodych talentów. Tuż obok, w XVII-wiecznym Klasztorze Prawosławnym mieści się od października 2006 r. Supraskie Muzeum Ikon.

Inną atrakcyjną miejscowością położoną na zachód od Supraśla jest Wasilków. Znajdują się tam dwa kościoły katolickie i cerkiew prawosławna św. Piotra i Pawła oraz bardzo znany XIX-wieczny cmentarz katolicki z 60 zabytkowymi nagrobkami, z których najstarszy pochodzi z 1896 r. W odległości trzech kilometrów od Wasilkowa w kierunku Czarnej Białostockiej rozciągają się wzgórza krzyży, dzwonnica i sanktuarium ze źródłem w Świętej Wodzie, a w pobliskich lasach można natrafić na rozległe żeremia bobrów.

Kolejną atrakcją na obszarze Puszczy Knyszyńskiej jest Arboretum im. Powstańców z 1863 r. w Kopnej Górze oraz park dendrologiczny założony w 1990 r. przez Nadleśnictwo Supraśl. Na obszarze 26 ha mieści się ogród botaniczny. W granicach obiektu można spotkać wiele odmian jałowców, żywotników, cyprysików i różaneczników, klonów, świerków, jodeł, cisów i sosen. Zgromadzono tam 500 gatunków drzew i krzewów [Rąkowski i in. 2002, s. 23]. Służą one celom dydaktycznym i naukowym oraz są ciekawą atrakcją turystyczną dla osób spragnionych ciszy i spokoju, poszukujących odpoczynku i relaksu oraz możliwości obcowania z nieskażoną przyrodą [Sokólska, Leniec 1996, s. 7].

W odległości ośmiu kilometrów od Arboretum, przy drodze do Krynek, mieści się kolejny ogród Silvarium, zwany leśną apteką. Zgromadzonych jest w nim 120 gatunków roślin (zioł) występujących w Puszczy Knyszyńskiej. Ogród został utworzony w 2005 r. w Poczopku – siedzibie Nadleśnictwa Krynki. Prezentowane są w nim rośliny lasów i borów, śródleśnych łąk i bagien występujących w tym regionie. Można podziwiać różnorodne zioła wraz z opisami, na jakie schorzenia można je stosować.

Na obszarze 15 ha można spotkać nie tylko znane zioła dziurawca, melisy czy mięty. Znajduje się tam także unikalny na skalę europejską słoneczny poromierz fenologiczny z ksyloteką. Zegar wskazuje nie tylko godziny, ale fenologiczne pory

roku, dające się opisać stanem przyrody. Na terenie ośrodka mieści się w „Leśnej chacie” małe muzeum historyczno-leśne pn. „Galeria na skraju puszczy”. Można obejrzeć prawdziwy szklany ul pszczeli, przez ścianki którego widoczna jest praca robotnic. Znajduje się tu unikalne formikarium – pierwsze w Polsce gniazdo mrówki ćmawej, mieszczące się w budynku za szklaną szybą. Pszczoły, jak i mrówki mają wyżłobione specjalne szklane korytarze prowadzące na zewnątrz budynku, którymi mogą wychodzić do lasu.

Osoby zainteresowane końmi i leśnymi przejażdżkami w siodle mogą odwiedzić „Ritowisko”. Jest to 20-hektarowe gospodarstwo agroturystyczne położone nieopodal Golf Parku w Surążkowie u zbiegu rzek Sokołda i Supraśl. Gospodarstwo zorganizowano wiosną 1999 r. Początkowo proponowano jazdę konno na lonży i w terenie oraz przejażdżki bryczką. Z czasem pobyt uatrakcyjniono, oferując łowienie ryb, spływy kajakowe, grilowanie i ognisko. Obecnie turystom przygotowano pokoje gościnne z łazienkami, przestronną salę biesiadną, plac zabaw dla dzieci i młodzieży, ściankę wspinaczkową, nowe zadaszone wiaty (niektóre z kominkiem), możliwość zjazdu na linie, kąpiele w stawie oraz boisko do siatkówki. Jest także zorganizowany „hotel dla koni”.

Atrakcyjną miejscowością na obszarze puszczy są przygraniczne Krynki – dawne żydowskie miasteczko. W 1509 r., kiedy to król Zygmunt Stary nadał tej miejscowości prawa miejskie, zaczęła się w niej osiedlać ludność pochodzenia żydowskiego [Bielawska i in. 2001, s. 95]. W 1914 r. na 10 000 mieszkańców prawie 8800 stanowili Żydzi. W okresie II wojny światowej większość z nich wymordowali Niemcy, a z trzech synagog zachowały się jedynie dwa budynki, w których po wojnie w jednym mieściło się kino, a w drugim magazyn. W architekturze miasta zachowały się fragmenty charakterystycznego sześciobocznego rynku. Od centrum miasta rozchodzi się promieniście dwanaście ulic. Niespotykany kształt rynku otoczony jest dwoma pierścieniami ulic, kuliście ustawionych względem głównego rynku. W Krynkach do chwili obecnej pozostał neogotycki kościół pw. św. Anny (1907-1913) i XIX-wieczna dzwonnica oraz murowana cerkiew pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny z 1868 r. Na skraju miasta znajduje się bardzo zniszczony kirkut – cmentarz żydowski. Większość poprzewracanych macew – żydowskich nagrobków przykrywa wysoka trawa. O odwiedzinach rodzin i bliskich świadczą położone na macewach kamienie.

Na terenie puszczy znajdują się dwa meczety muzułmańskie w miejscowościach Bohoniki i Kruszyniany. Obie wsie zostały założone w pierwszej połowie XVI wieku. W Kruszynianach mieści się najstarszy w Polsce tatarski drewniany meczet i nieopodal mizar, muzułmański cmentarz. Stąd rozpoczyna się mały i duży szlak tatarski. W XVII wieku król Jan III Sobieski sprowadził ludność tatarską i pozwolił im się osiedlić. Dzisiejsi potomkowie Tatarów kontynuują religię i tradycje z przeszłości [Bielawska i in. 2001]. Prawdziwą atrakcją w Kruszynianach jest kuchnia tatarska pn. „Na tatarską nutę”. „Tatarska jurta” zaś powstała w 2003 r. dla podtrzymania kultury i tradycji tatarskich w Polsce [Ziółkowski 2010, s. 56]. W chacie na ścianach

zawieszono są obrazy przodków tatarskich. Można także spróbować tradycyjnych potraw i posłuchać muzyki i śpiewów tatarskich oraz wziąć udział w warsztatach kulinarnych, postrzelać z mongolskiego łuku i podziwiać występy zespołu „Buńczuk”.

Turystyka w Puszczy Knyszyńskiej to nie tylko możliwość tanich noclegów, ekologicznych i tanich posiłków u miejscowych gospodarzy. Jest to także obcowanie z nieskażonym środowiskiem przyrodniczym, korzystanie z licznych szlaków rowerowych i pieszych, wypożyczalni kajaków. W okresie zimowym organizowane są kuligi z pochodniami i ogniska. Oferuje się przejażdżki saniami, zwanymi kumoterkami. Pasjonaci jazdy konnej mają możliwość skorzystania z dwunastu całorocznych ośrodków hipicznych oferujących wczasy w siodle o każdej porze roku. Dla amatorów „białego szaleństwa” w rejonie Supraśla znajdują się szlaki narciarstwa biegowego. Można uprawiać narciarstwo zjazdowe na urządzonym stoku w Ogrodnickach (w połowie drogi z Białegostoku do Supraśla). Mieści się tutaj sztucznie dośnieżany stok i wyciąg narciarski. Na miejscu jest ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy, dostosowany dla osób niepełnosprawnych. Tutaj sezon trwa cały rok.

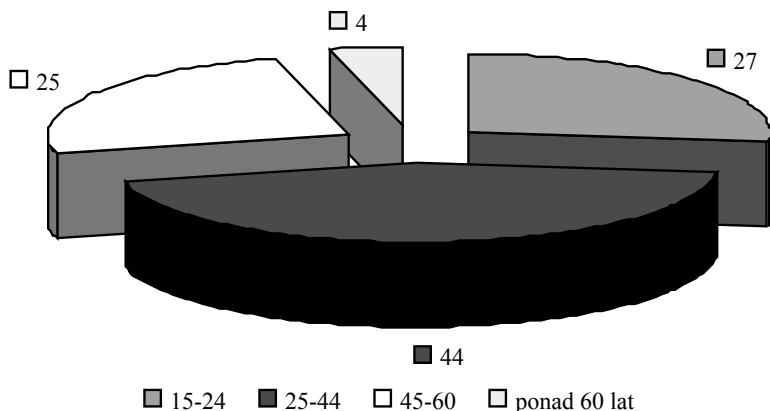
Na terenie Puszczy Knyszyńskiej w 1988 r. utworzono Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej w celu zachowania najcenniejszych walorów tego obszaru. Jest on największym tego typu obszarem chronionym w województwie podlaskim i w Polsce. Stanowi doskonałe miejsce wypoczynku mieszkańców Białegostoku i innych miejscowości, a jego obecność podnosi atrakcyjność uzdrowiskową Supraśla. Cechę wyróżniającą Puszcze Knyszyńską spośród innych kompleksów leśnych w Polsce jest jej borealny charakter, który oznacza podobieństwo do południowo-zachodniej tajgi. Spośród dwudziestu dwóch ekosystemów leśnych występuje tu aż dziewięć borealnych.

3. Analiza wyników badań

Badania na temat rozwoju ruchu turystycznego na obszarze Puszczy Knyszyńskiej przeprowadzono w 2009 r. Do badań zastosowano kwestionariusz ankiety, który zawierał 44 pytania typu zamkniętego i otwartego. Narzędzia badawcze skierowano do osób, które przebywały w obiektach noclegowych, gastronomicznych, na szlakach turystycznych, imprezach turystyczno-rekreacyjnych na obszarze Puszczy Knyszyńskiej w lipcu i sierpniu. Do organizacji i przeprowadzenia badań upoważniono pracowników Katedry Turystyki i Rekreacji Wydziału Zarządzania Politechniki Białostockiej i studentów II roku kierunku turystyka i rekreacja. Badaniom poddano 371 osób. Charakterystykę badanej populacji przedstawia rys. 1.

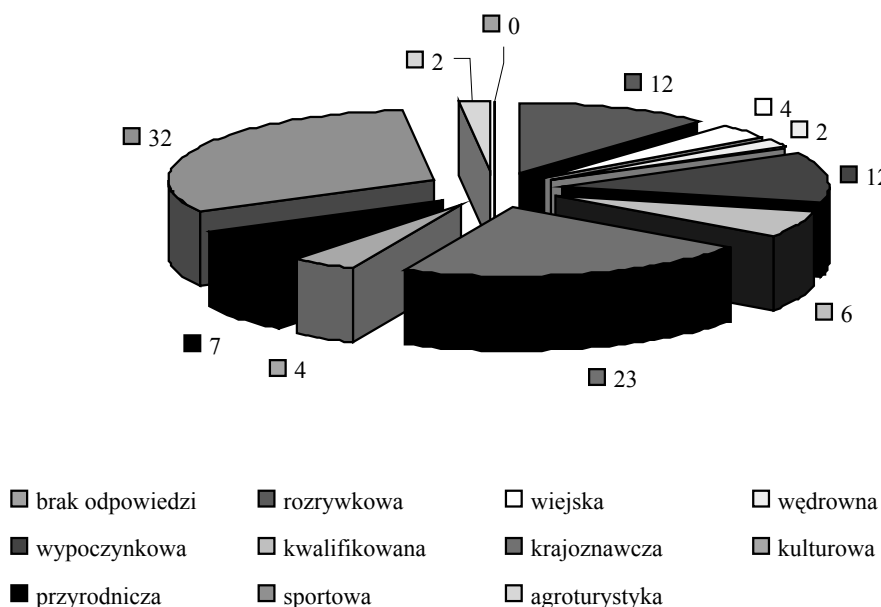
Najliczniejszą grupę spośród badanych stanowiły osoby w wieku 25-44 lat, mniej liczną były w wieku 15-24 lat i w przedziale wiekowym 45-60 lat. Najmniejszą grupę stanowili badani powyżej 60 roku życia. Wśród badanych 53% stanowili mężczyźni, a 47% kobiety. Największy odsetek to osoby z wykształceniem wyższym – 52%, ponadgimnazjalnym – 46% i 2% z wykształceniem podstawowym.

Najwięcej osób odwiedzających Puszczę Knyszyńską pochodziło z województwa podlaskiego – 50%, mazowieckiego 17%, małopolskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego 5%, pomorskiego 4%, lubuskiego 3%. Od 1 do 2% stanowili mieszkańcy pozostałych województw. Ogólnie należy stwierdzić, że respondenci preferują wyjazdy krótkoterminowe (1-3 dni).

Rys. 1. Respondenci objęci badaniami według grup wiekowych (w %)

Źródło: [Bogucka].

Rys. 2. Preferowane przez respondentów rodzaje i formy turystyki (w %)

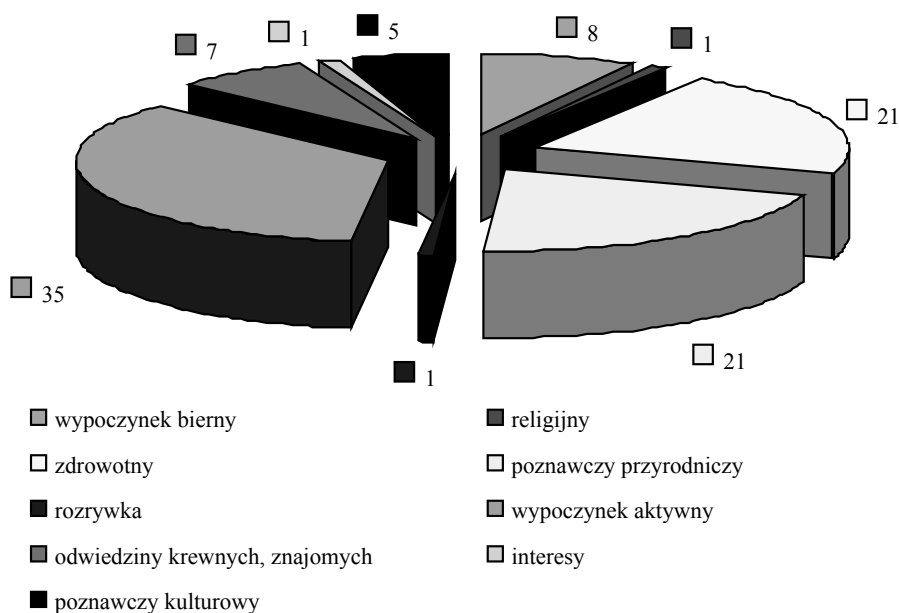
Źródło: jak do rys. 1.

Zdecydowana większość odwiedzających puszcę mieszka w średnich miastach – 55% (100-300 tys.), w małych – 24% (do 100 tys.), w dużych – 19% (ponad 300 tys. mieszkańców) i 2% stanowili mieszkańcy wsi. Wśród badanych 11% stanowiły osoby sprawujące funkcje kierownicze, 36% byli to pracownicy różnych zakładów i instytucji, 25% uczniowie i studenci, 13% osoby prowadzące własną działalność, a 8% odwiedzających stanowiły osoby poszukujące pracy. Badania miały na celu:

- dokonanie analizy sylwetki statystycznego turysty odwiedzającego Puszczę Knyszyńską;
- poznanie czynników kształtujących atrakcyjność i konkurencyjność obszaru;
- określenie głównych celów pobytu turystycznego w Puszczy Knyszyńskiej;
- uzyskanie oceny respondentów na temat zagospodarowania turystycznego Puszczy Knyszyńskiej.

Rodzaje i formy turystyki, jakie chcieliby uprawiać respondenci odwiedzający Puszczę Knyszyńską i inne obszary leśne, przedstawia rys. 2.

Respondenci stwierdzili, że najchętniej chcieliby uprawiać turystykę sportową (32%), krajoznawczą (23%), rozrywkową i wypoczynkową (12%). Najmniej zainteresowani byli turystyką wędrowną i agroturystyką (2%). Interesujące były motywy respondentów skłaniające do odwiedzenia Puszczy Knyszyńskiej, które zostały przedstawione na rys. 3. Każdy wyjazd w mniejszym bądź większym stopniu jest motywowany określonymi czynnikami. Im większy zakres motywacji, tym większe prawdopodobieństwo odwiedzenia danego obszaru.

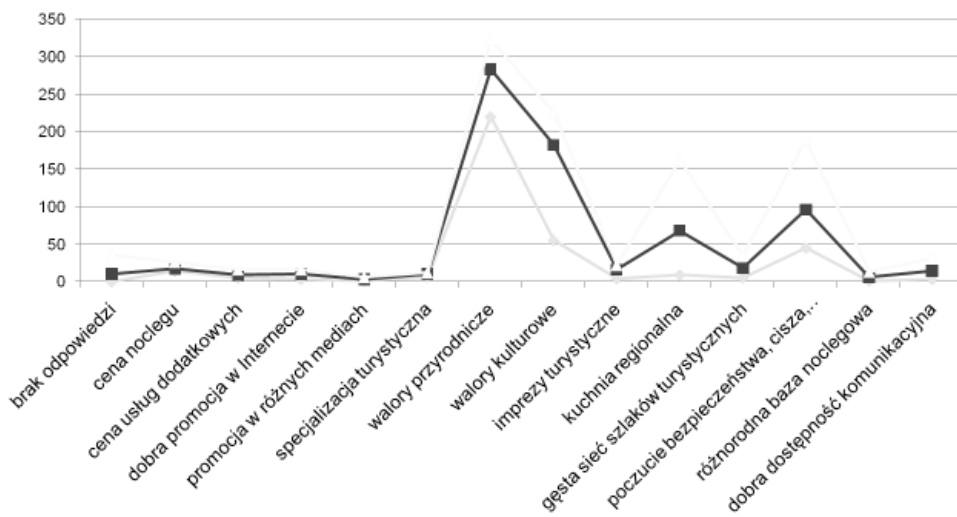

Rys. 3. Główne motywy podjęcia decyzji o odwiedzeniu Puszczy Knyszyńskiej (w %)

Źródło: jak do rys. 1.

Głównym celem odwiedzenia Puszczy Knyszyńskiej była chęć wypoczynku aktywnego – tak stwierdziło 35% ankietowanych, oraz poznania flory i fauny, a także regeneracji zdrowia fizycznego i psychicznego – 21%. Mniejszą wagę przywiązywano do załatwiania interesów, praktyk religijnych i rozrywki – 1%.

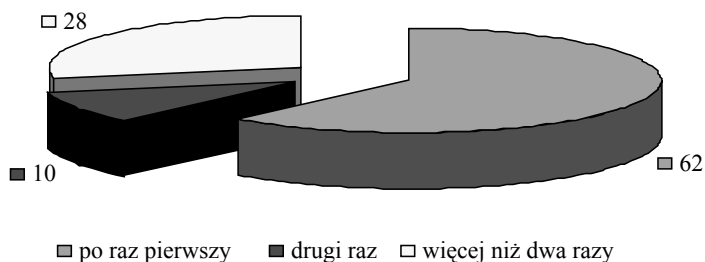
Zainteresowanie wypoczynkiem i chęć wyjazdu zależy od wielu czynników, a przede wszystkim od walorów turystycznych (przyrodniczych, kulturowych, krajobrazowych) i atrakcji na danym obszarze (rys. 4). Im więcej walorów i atrakcji, tym więcej turystów jest zainteresowanych danym obszarem. Jedno z pytań dotyczyło stosunku respondentów do otaczającej flory i fauny. Prawie 60% ankietowanych uważa się za sympatyków przyrody, a 43% za entuzjastów przyrody, 3% jest przekonanych o potrzebie propagowania ekologii, a 2% jest obojętnie ustosunkowana do przyrody. W życiu każdego człowieka ważna jest aktywność rekreacyjna. Respondenci stwierdzili, że ogólnie preferują zajęcia rekreacyjne. Częstotliwość tych zajęć zadeklarowało 44% ankietowanych, 33% woli zajęcia sporadyczne, 21% zajęcia systematyczne, a tylko 2% uznało, że bez aktywności można również poradzić sobie w życiu.

Rys. 4. Czynniki decydujące o atrakcyjności Puszczy Knyszyńskiej

Źródło: jak do rys. 1.

Puszcza Knyszyńska jest znanym kompleksem leśnym, głównie w województwie podlaskim, ale wśród badanych aż 62% ankietowanych odwiedziło ją po raz pierwszy (rys. 5), co jest bardzo zaskakujące, jeśli weźmie się pod uwagę, że najczęściej osób odwiedzających Puszcze Knyszyńską stanowią mieszkańcy województwa podlaskiego. Więcej niż dwa razy odwiedziło ją 28% ankietowanych, a po raz drugi odwiedziło tylko 10%.

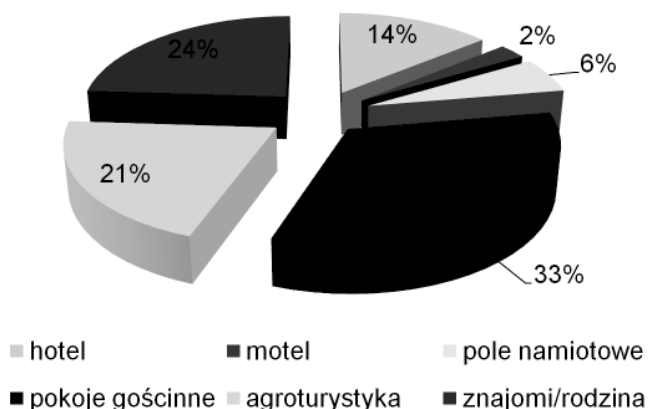

Rys. 5. Liczba pobytów turystycznych w Puszczy Knyszyńskiej (w %)

Źródło: jak do rys. 1.

W województwie podlaskim jest słabo rozwinięta baza gastronomiczna i noclegowa, co jest jedną ze słabych stron w rozwoju ruchu turystycznego. O rodzaju obiektu, z jakiego najczęściej i najchętniej korzystali turyści, informuje rys. 6.

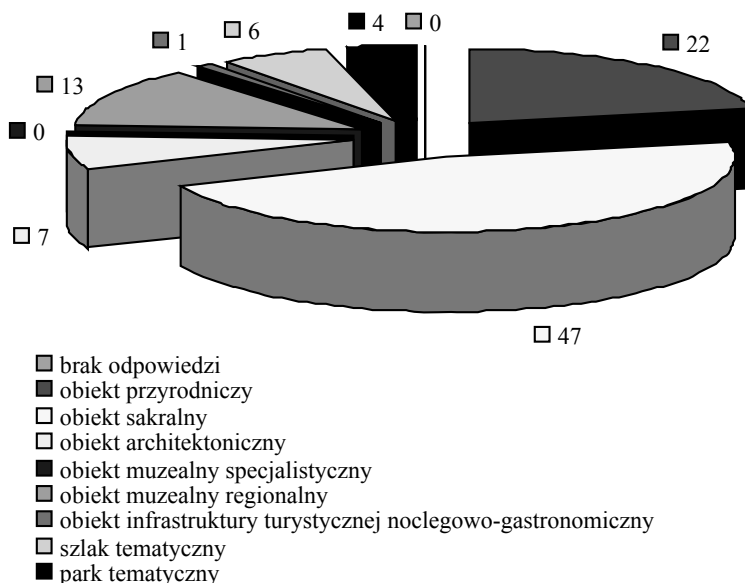
Najczęściej i najchętniej respondenci korzystali z pokoi gościnnych – 33% ankietowanych, z pokoi bliskich i znajomych 24%, z gospodarstwa agroturystycznego 21% i z hoteli 14%. Najmniejszą popularnością cieszyły się motele, których jest niewiele w otoczeniu Puszczy Knyszyńskiej, podobnie jak pól biwakowych.

Rys. 6. Wykorzystywany obiekt noclegowy w trakcie bieżącego pobytu (w %)

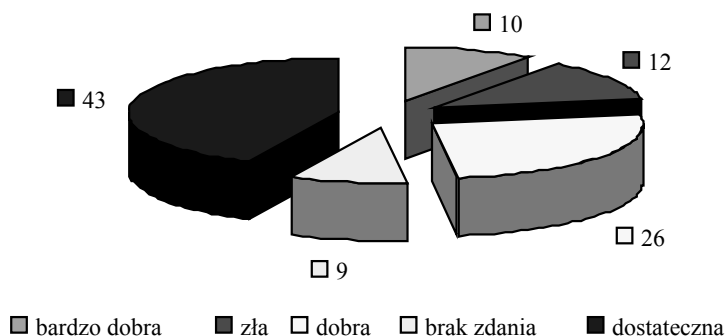
Źródło: jak do rys. 1.

Poza wyżywieniem i zakwaterowaniem istotne są atrakcje, które najbardziej zachęcają turystów do odwiedzenia danego obszaru. O tym, które obiekty były najchętniej odwiedzane, informuje rys. 7.

Rys. 7. Najbardziej atrakcyjny obiekt na obszarze Puszczy Knyszyńskiej (w %)

Źródło: jak do rys. 1.

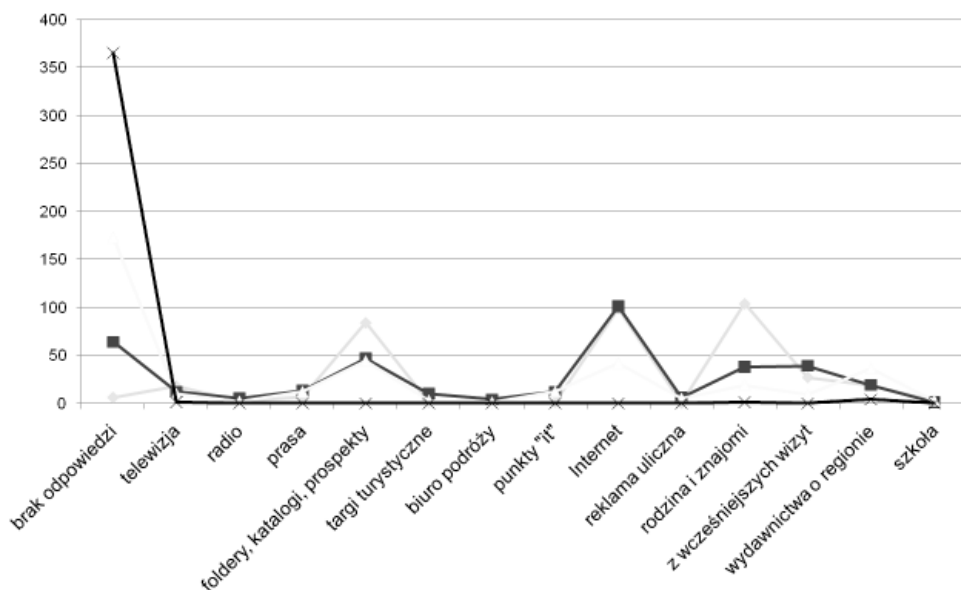
Rys. 8. Ocena standardu i jakości informacji turystycznej Puszczy Knyszyńskiej (w %)

Źródło: jak do rys. 1.

Najchętniej turyści odwiedzali i uznali za najbardziej atrakcyjne obiekty sakralne – 47% ankietowanych. Znacznie mniejszym zainteresowaniem cieszyły się obiekty przyrodnicze – 22%, obiekty muzealne (regionalne) zaś 13%. Zdecydowanie mniejszym powodzeniem cieszyły się obiekty: architektoniczne, szlaki tematyczne, obiekty muzealne specjalistyczne, park tematyczny i obiekty noclegowo-gastronomiczne.

W wielu przypadkach o popularności danego regionu czy obiektu świadczy dobra informacja i promocja. Sposób, w jaki respondenci ocenili informację o Puszczy Knyszyńskiej, ilustruje rys. 8.

Jak wykazały badania, informacja o Puszczy Knyszyńskiej jest niezbyt zadowalająca. Prawie 43% respondentów oceniło ją jako dostateczną, 26% uznało za dobrą i 10% za bardzo dobrą, a 12% ankietowanych uważa informację za złą. Powszechnie uważa się, że nawet przy słabej jakości produktu turystycznego, ale przy dobrej informacji i promocji, jest szansa, aby produkt turystyczny miał powodzenie wśród konsumentów (rys. 9).

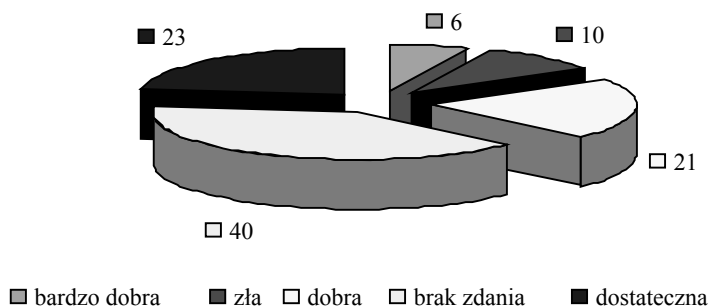

Rys. 9. Źródła wiedzy mające wpływ na odwiedzenie Puszczy Knyszyńskiej

Źródło: jak do rys. 1.

Istotne znaczenie w rozwoju turystyki i rekreacji ma standard urządzeń sportowo-rekreacyjnych. Decydują one o rozwoju i skuteczności poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego. O ocenie jakości urządzeń sportowo-rekreacyjnych informuje rys. 10.

Niewielki odsetek (40%) ankietowanych stwierdził, że jakość urządzeń sportowo-rekreacyjnych na obszarze Puszczy Knyszyńskiej jest bardzo dobra, a 23% oceniło ją jako dostateczną, 21% uznało, że jest dobra, a 10% stwierdziło, że zła. Tylko 6% badanych nie miało zdania na ten temat.

Rys. 10. Ocena jakości urządzeń sportowo-rekreacyjnych w Puszczy Knyszyńskiej (w %)

Źródło: jak do rys. 1.

4. Podsumowanie

Puszcza Knyszyńska jest atrakcyjnym kompleksem leśnym, który jest zlokalizowany w odległości kilku kilometrów od Białegostoku. Stwarza to możliwość mieszkańcom miast i wsi spędzenia w sposób atrakcyjny czasu wolnego. Z uwagi na bogate walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe jest często odwiedzana przez pasjonatów obszarów leśnych. Wyniki badań potwierdziły, że mimo dużego zainteresowania wypoczynkiem w puszczy, nie posiada ona dobrze zorganizowanej bazy turystycznej. Nie ma dostatecznie rozbudowanej bazy noclegowej, gastronomicznej i sportowo-rekreacyjnej. Z powodu takiej sytuacji potencjał regionu nie jest w pełni wykorzystany przez turystów. Respondenci potwierdzili, że wraz z rozwojem ruchu turystycznego wzrasta potrzeba zagospodarowania turystycznego Puszczy Knyszyńskiej. Zainteresowanie turystów z innych województw kompleksem leśnym potwierdza tezę o atrakcyjności obszaru i jego otoczenia. Na potwierdzenie tej tezy utworzono Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, a w jej „sercu” miejscowości Supraśl nadano status uzdrowiska.

Literatura

- Bielawska I. i in., *Turystyka w województwie podlaskim*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2001.
- Bogucka A., *Ocena obsługi ruchu turystycznego na obszarze Puszczy Knyszyńskiej*, www.ktir.pb.edu.pl (10.12.2009).
- Rąkowski G., Smogorzewska M., Janczewska A., Wójcik J., Walczak M., Pisarski Z., *Parki krajobrazowe w Polsce*, Wydawnictwo JOŚ, Warszawa 2002.
- Sokołska J., Leniec H., *Puszcza Knyszyńska, Zespół Parków Krajobrazowych w Supraślu*, Supraśl 1996.

Ziółkowski R., *Kształtowanie konkurencyjności turystycznej Puszczy Knyszyńskiej*, [w:] M. Jalinik (red.), *Turystyka na obszarach przyrodniczo cennych*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2010.

THE DEVELOPMENT OF TOURIST MOVEMENT IN THE AREA OF KNYSZYN FOREST IN THE LIGHT OF THE RESEARCH

Summary: Tourists visiting Knyszyn Forest represent different kinds of approach to the environment. This influences an inseparable way of their behaviour and conduct. Among tourists there can be found those who can be called deep ecology supporters, nature enthusiasts (they are always in minority), nature symphatizers, as well as tourists for whom the concern with the environment condition is of no importance at all. On the basis of the survey research it can be stated that:

- among the main motives of travelling to Knyszyn Forest the dominant are: educational, recreational and sanitary;
- tourists prefer the following ways of communing with nature: trips, observations and education;
- tourist movement takes place the most frequently at weekends and in June, July and August;
- the survey respondents have the highest opinion about the scenery, wooded areas and the local cuisine, as well as surface waters.